

Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми.
Харків, 2017

сити на експертизу питання про наявність в електронних доказах ознак стороннього втручання, зокрема монтажу.

Самі носії інформації, а також інші докази, одержані в результаті проведення слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій, повинні належним чином описуватися, упаковуватися та опечатуватися, щоб забезпечити їх від пошкодження і втрати доказових властивостей.

Крім того хотілося б відмітити, що на теперішній час в правоохоронних органах існує серйозна проблема проведення експертних досліджень електронних доказів у розумні строки. Недостатня кількість експертів, які мають право проводити комп'ютерно-технічні експертизи, сприяє створенню кількамисячних, а у деяких випадках кількарічних черг на проведення означеного виду експертиз. З урахуванням наведеного вбачається доречним розширення практики дослідження відповідних електронних доказів безпосередньо слідчим із залученням спеціаліста (за необхідності) з подальшим оформленням проведеного дослідження протоколом огляду. Така практика вже існує в регіонах, проте вона все ще не є поширеною, зважаючи на недостатні знання слідчих (у переважній більшості) в сфері інформаційних технологій.

Одержано 30.10.2017

УДК 343.98.06 (477)

Іван Андрійович ГРАБАЗІЙ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри оперативного-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ

**ОКРЕМІ ЕЛЕМЕНТИ МОДЕЛІ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ГРУП,
ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ**

Враховуючи вимоги світової спільноти щодо перебудови та модернізації поліцейської діяльності у бік проактивної позиції, вважаємо, що структурно модель злочинної діяльності повинна складатися з відомостей: про ознаки та механізм злочинної діяльності; причетність до злочинної діяльності (не карне сприяння, використання злочинних добутків, участь у проведенні вільного часу злочинців, медичного та організаційного забезпечення злочинної діяльності); схильності до злочинної діяльності; «ділові» контакти зі злочинцями та обізнаність

про них; пошукові ознаки об'єктів, що становлять оперативний інтерес щодо запобігання конкретному виду злочинів.

Таким чином змістовна сторона оперативно-розшукової моделі злочинної діяльності містить дійову складову, та складається з наступних фаз:

- інформаційно-пошукова (розвідувальна) фаза;
- активна фаза: побудова схеми та механізму злочинної діяльності;
- реалізація злочинного задуму;
- відтворення та розширення злочинної діяльності.

Кожній фазі розвитку кримінальної активності відповідають певні завдання по реалізації злочинного задуму.

Для визначення оптимальної моделі оперативної розробки оперативні працівники повинні знати зміст кожної фази.

Інформаційно-пошукова та активна фаза.

Ці фази складаються з низки заходів щодо пошуку інформації, необхідної для успішної підготовки, здійснення й приховання злочину.

Загальна структура ОЗГ включає в себе декілька ланок. Кожна з них виконує певні функції: організаторів, вербувальників, провідників, переправників, корумпованих чиновників, інформаторів та ін. Невід'ємною складовою їх злочинної діяльності є підшукування та переправлення живого товару за кордон.

Аналіз оперативно-розшукових справ та кримінальних проваджень, аналітичних матеріалів міністерства юстиції, правоохоронних та громадських організацій, думок практичних працівників, наукових праць, дозволяє визначити види трафіків торгівлі людьми:

1. Працевлаштування за кордоном - надання через ЗМІ рекламних оголошень, в яких пропонується високооплачувана праця українських громадян за кордоном.

2. Туристичні послуги - через турфірми пропонуються послуги з отримання туристичних віз, оформлення закордонних паспортів, придбання туристичних путівок та запрошень у місця відпочинку інших країн.

3. Шлюбні агентства - через ЗМІ здійснюється пошук бажаних вийти заміж за кордоном, друкуючи оголошення на зразок "Багатий самотній англієць шукає симпатичну молоду слов'янку для шлюбу".

4. Через мережу Internet - як відомо, 80% комерційних прибутків з функціонування мережі Internet приносять так

звані "порно-сайти". Також існують сайти, які пропонують працевлаштування за кордоном, туристичні послуги чи інформацію про так звану ескорт-проституцію, яка проявляється у сексуальному супроводженні багатих зарубіжних клієнтів проститутками, які не знають мови замовника, а тому гарантується відносна анонімність та конфіденційність особи клієнта.

5. Через інфраструктуру фіктивних рекрутських та кадрових агентств.

Реалізація злочинного задуму.

Способи, які використовують злочинці, можна розділити на дві групи:

1. Способи вербувальників і кур'єрів, що використовуються на першому етапі, тобто для отримання згоди особи виїхати за кордон. Зазвичай, жертва сама приймає рішення виїхати з України, але її до цього «психологічно обробляють», використовують обман і зловживання довірою, надаючи недостовірну інформацію щодо характеру та умов роботи і проживання;

2. Способи організаторів. Серед цих способів виділяють насильство як психологічне, так і фізичне (борг, кабала, шантаж, погроза розправою над родичами).

Відтворення та розширення злочинної діяльності.

Ця фаза складається з процесу відмивання отриманих грошей через економічну інфраструктуру ОЗУ, використання коштів для розширення злочинної діяльності та визначення її нових напрямків.

Підводячи підсумки, вважаємо, що на підставі такої моделі оперативний працівник може визначити способи запобігання даному виду злочинів, та режим оперативного обслуговування імовірних об'єктів вчинення злочинів, а також конкретних осіб-об'єктів оперативно-профілактичної діяльності.

Одержано 30.10.2017